

Asia: VN/27450/2022

Valtiovarainministeriön asetus eräiden hallinnon yhteisten sähköisen asioinnin tukipalveluiden tuottamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Valtiovarainministeriö pyytää virastoilta, yrityksiltä, hyvinvointialueilta, yhdistyksiltä ja muilta organisaatioilta lausuntoa VM:n asetukseen eräiden hallinnon yhteisten sähköisen asioinnin tukipalveluiden tuottamisen osalta. Lausuntopyyntö koskee EU:n datanhallinta-asetuksen (EU 2022/868, ns. DGA) toimeenpanoa Suomessa artiklojen 7 ja 8 osalta.

Ehdotuksen mukaan datanhallinta-asetuksen 7 artiklassa säädetty tukipalvelutehtävä osoitettaisiin tilastokeskukselle ja datanhallinta-asetuksen 8 artiklassa säädetty keskitetyn tietopisteen ylläpitotehtävä Digi- ja väestötietovirastolle. Tilastokeskus kiittää mahdollisuudesta lausua VM:n asetukseen liittyen seuraavaa.

DGA-asetuksen 7 artiklan toimeenpano/tukipalvelutehtävä:

VM:n asetuksen 4§ mukaan suojatun datan uudelleenkäyttöä tarjoavien palveluiden yleinen tuki, jolla toimeenpannaan DGA-asetuksen 7 artiklan vaatimuksia, osoitetaan Tilastokeskukselle. DGA-asetuksessa säädetään, että tukipalvelun tulisi sisältää ohjausta ja teknistä tukea, turvatus käsittely-ympäristön tarjoaminen, tuki datan pseudonymisoinnille, tukea käyttölupaprosesseissa ja lupien myöntämiseen jne. DGA-asetuksen mukaan tukea annettaisiin toisen julkisen hallinnon elimen pyynnöstä heidän edistäessään suojatun datan uudelleenkäyttöä.

Perusteluissa todetaan, että tämän tyyppistä toimintaa harjoittavat tällä hetkellä toisilain nojalla Findata ja tilastokeskusta koskevan lain nojalla Tilastokeskus. Tilastokeskuksen tehtävänä on ylläpitää, kehittää ja parantaa tutkija- ja aineistopalveluja ja tarjota tietoaaineistojen turvatus

käsittely-ympäristön kautta tutkijoille. Perusteluissa arvioidaan, että tehtävän kohdentaminen tilastokeskukselle ei edellyttäisi merkittäviä investointeja.

Tilastokeskus katsoo, että suojatun datan uudelleenkäytön tukipalvelun osoittaminen viraston tehtäväksi on erinomainen ratkaisu. Tilastokeskus voi toimia yleisenä toimivaltaisena elimenä, joka kattaa muut sektorit, sillä virasto kerää muiden viranomaisten aineistoja merkittävässä määrin tilastotarkoituksiin ja tilastokeskusta koskevan uusitun lain mukaan myös tutkimustarkoituksiin. Tilastokeskuksella on myös pitkäaikainen osaaminen turvatus käyttöympäristön ylläpidosta, kehittämisestä ja tarjoamisesta tutkijoiden käyttöön. Tutkijoille tarjottava suojatun datan aineiston sisältö on kuvattu ja metatiedot ovat tutkijoiden käytettävissä.

Suojatun datan uudelleenkäyttö on kuitenkin viime vuosina ollut voimakkaassa kasvussa, jonka seurauksena tietoa-aineistojen uudelleenkäyttö on moninkertaistunut. Myös tarve tekniseen tukeen on lisääntynyt. Tilastokeskuksen näkemyksen mukaan VM:n asetuksen valmisteluissa tehdyt vaikutustenarvioinnit eivät ole oikeasuhtaisia eivätkä huomioi tapahtunutta kehitystä. Nykyresursseilla on laajenevaan kysyntään vaikea vastata asetuksen määrittämässä aikataulussa ja tukipalvelulta edellytettävällä teknisellä tuella.

Tilastokeskus on TAE-2024 valmistelun yhteydessä esittänyt 3 henkilön lisärekrytointia datahallinta-asetuksen aikatauluvaatimusten toteuttamiseen sekä 1 henkilön lisäpanosta teknisen ja juridisen tuen järjestämiseen. Yhteensä lisäystä esitetään 300 000 euro Tilastokeskuksen määrärahaan. Tilastokeskus esittää että tämä tarve huomioidaan vaikutustenarvioinneissa.

DGA-asetuksen 8 artiklan toimeenpano/keskitetty tietopiste:

VM:n asetuksen 3§ mukaan EU-asetuksen 8 artiklan mukainen toimeenpano ehdotetaan osoitettavan Digi- ja väestötietovirastolle. Perusteluissa todetaan, että tiedot suojatun datan tietovarannoista tulisi saada samankaltaiselle alustalle kuin avoimen datan direktiivin mukaisten tietojen kuvaaminen eli Avoindata.fi portaalin tyyliselle alustalle. Tällä hetkellä portaali sisältää tietoja yli 700 organisaation avoimista tietoa-aineistoista.

Tilastokeskus haluaa kiinnittää lainvalmistelijan huomiota siihen seikkaan, ettei Avoindata.fi portaalissa ole tällä hetkellä yhtään tietoja julkisen sektorin suojatun datan tietovarannoista. Tietojen kerääminen suojatun tiedon tietovarannoista tulee näin aloittaa täysin tyhjästä ja olemaan erittäin suuritöinen. DVV tarjoaisi tiedon tuottajille alustan, johon näiden tulisi kuvata suojatun datan tietoa-aineistonsa mutta kaikki kuvaukset tulisi kerätä uudelle alustalle tietoa tuottavien viranomaisten omana työnä. Pelkästään Tilastokeskuksen osalta työmäärä olisi merkittävä.

Mainittuja tietoja on jo olemassa Tilastokeskuksen TAIKA-katalogissa, jonka hyödyntämistä tulisi arvioida huomioiden eri vaihtoehtojen vaatimat työmäärät. Tilastokeskuksen ratkaisun

laajentaminen uusilla tietoaineistoilla olisi huomattavasti pienemmin resurssein tehtävä kokonaisuus kuin työn aloittaminen täysin alusta DVV:n alustalla.

Kunnioittaen

Markus Sovala

pääjohtaja

Ville Vertanen

ylijohtaja

Rantanen Johanna
Tilastokeskus